

३ ग्रन्थांतरे गोक्षरपाकः॥ प्रस्थ गोक्षरसूक्ष्मचूर्णं गदितं दुग्धाढ्यके पाचितं जातिप्रबलवद् लोधुमस्विंफर्पूरमाकध्वकं॥ अवधेशोयकरत्रु
 वीजहजनीधात्रीकरणाके शरचा १॥ गुणितमथाहिकेन सप्तमि मुराडी कुवेरादीकं॥ १॥ गुणितशकरयातद्विजयाप्रस्था द्विकं गोक्षरैर्युक्ता
 वेद्यवेरानिर्मितमिमं नदामि नापाचितं॥ प्रातः सैव्यमिदं नले अभवरं रोगाय विध्यं स न ह्युर्ध्वं सकलं प्रमेहसमनं प्रोक्ता न द्रावका॥ वीक्ष्य संन
 शरचा नुज्जान्मथाहिकेन ममलधुणी कुवेराक्षकम् १ ननुत्याचसितातदुर्ध्वविजयाप्रस्थद्वयं गोक्षरं ननुष्टिपुष्टिकर
 प्रोक्तमेद्यवेरानिर्मितमिदं नदामि नापाचितम् प्रातः सैव्यमिदं हिमानववेरैर्याधेश्वविधं स न ह्युर्ध्वं रोगो भ्यो
 पिहितं प्रमेहशमनं प्रोक्ता न द्रावकम् २ क्षीणोष्ठिकरक्षतक्षयहर्स्याजीकरकामिनामेन रुर्जनिमामिनी
 मृगारिपुर्वी तार्तिह्योषधम् ३ अथ गोक्षरहरितकावलेहः गोक्षरस्यान्यलक्षणं रूपा मभयाशनम् नृप
 वृक्षं नदं च तदं चाम्लकीरसम् १ निर्जरेकेन कीकां कृष्णयकी च तत्समम् सरण्डवृक्षमूलम्
 शीरमभयाशकम् २ चतुर्जो गोक्षरसः क्षाथ्यमहाशं वस्त्रगालितम् छनस्पृष्टं उवदद्यात्तुलासां ग्रां
 डस्य च ३ सष्ठीपलत्रयं रुध्नाऽश्मभेदस्त्रिकण्टकेः कोनी वासकदुस्य शीत्रिसुगंधिशिलाः
 ४ पलानि षोडशक्षाशिदिरेदापयद्विसक् प्रातः काले वलेह्यु प्रलिपेत्तण्डुलामुना ५ मूत्रकृच्छ्रं

ननुष्टिपुष्टिकर
 रोगो भ्यो
 मिनामुर्ध्वं
 तिकातिमि
 रिपुर्वी तार्तिह्य
 द्योषधम् ॥३

294

मूत्ररोगं मूत्राद्यानं तथा शरीरं सदा हस्वेदनायुक्तं रक्तदोषं तर्धैव च प्रमेहं मधुमेहं शयनाशये च चिरोद्भवम् १
अथ कपिकक्षुपाकः निस्तुषम्वानरीवीजं कृत्वा त्रिंशत्पलानि च त्रिंशत्पलं मितां दत्त्वा घृतं दत्त्वा पला
द्वयम् २ दुग्धमाठकसंयुक्तं मृदुना वहिना पचेत् यावद्दूर्वापलेपः स्यात्तन्मध्ये चूर्णितं क्षिपेत् ३ जा
तीफलं त्रिकटुकं त्रिगन्धदेवपुष्पकम् ^{अथ कपिकक्षुपाकः} आकक्षकं जातीपत्रिको किलाबीजकेशरान् ४ पुनर्नवापलेपे च
मुशल्यामहरेनकम् पारदलोहचूर्णं च म्रुत्रकञ्चपलार्धकम् ४ चन्दनागुरुकस्तूर्यः कर्पूरशारंगमा
त्रकम् पलार्धं मधुमेहदेतक्तमाक्षीर्य वलपदम् ५ निहन्ति सर्वमेहं शकामंदद्याच्चतुर्गणम् नवापि क्षी
रादेहस्य वलं पृष्टि विवर्द्धनम् ६ अथ कपिकक्षुपाकः प्रस्यं क्षिपेद्वातरिकासुबीजमुद्गोदकेया
मचतुष्टयम् विचर्ययेदस्त्रष्टे च गाढं यावद्भवेत्तिस्तुषनिर्मलम् ७ छायाविशुद्धं च तदेव

चूर्णाक्षिरेपचेजोगामशेषपादम् दद्याद्घृतेनप्रस्थयुगञ्चतस्मिन्विपाचयेन्मेन्दुताशनेन २ चूर्णा
 क्षिपेच्चागुरुजानिपत्रीजानीफलनागरदेवपुष्पम् आकलकंजीरकपिप्पलीचित्रिजानकंकेशरहसिस्
 तम् ३ कर्पूरकङ्कोलसमुद्रशेषम्भस्त्रानकंकेशरहंसपाकम् विषंकरंजं सुरसानि जानम्वनीकवावा
 पलाङ्गमानं ४ शुरकश्चबीजम् ५ सर्वक्षिपेच्चैवपलाङ्गमानेनचनागवङ्गो दद्यात्तथामोशालिकश्चकन्दमयः कवेरश्चत
 थाहियेनम् ५ पलप्रमाणा निविनिः क्षिपेच्चप्रस्थद्वयं तत्रसिताञ्चदद्यात् शीतेचतत्रमधुनाप्रयोज्यं
 यद्वासुपाकेकुडवंद्वयञ्च ६ स्थितं सुमाराडेचमुधुपितेचषादेततोबहिवलानुसारम् द्वाक्षाफलम्वा
 कदलीफलंवापियालुमञ्जात्वथशर्कराच ७ घृतेनयुक्ताश्चभक्षाविवञ्जयेदसुरसान्सर्पदेव वंशपाञ्च
 राणां कुरुतेसकामामेधाकंप्रक्षिकरंनिर्मातम् ८ अनेनसाम्यनिचसर्वरोगाः आशश्चपाराङ्गामयः

लिताश्च २

राजयक्ष्माः काशश्चर्हिक्काश्चपथुश्चमेदः सर्वप्रणश्रयान्तिचवायुरोगाः ९ दिनेदिनेकामसमानरूपोजयन्त
८ र कामितिकामपुथम् येक्षीरावीर्याअतिपिनष्टभुक्तायेचैवखञ्जावङ्गवायुपुक्ताः १० नेखास्त्रिका
राः प्रशमं प्रयान्तिनरोभवेद्भोमपराक्रमश्च अथनारीकेलपाकः नारीकेलस्यपाकोऽयं सगुणः कथ
यामिते मनीरस्यमादायपृथक्गानीयमुद्धरेत् १ निस्तुषीकृत्ययन्नेनखराडंखराडंनुकारयेत् अ
स्मनामर्दयेद्यावत्तावत्पिराडंन्यमाप्नुयान् २ प्रक्षिप्यशोभनेभारोडंतच्चनीरस्त्रिमिश्रयेत् ऊडवज्रघृतं
दद्याद्यंगन्धसमावहम् ३ नारीकेलस्यतुल्येनखराडंदद्याद्यथाविधि पंचेन्द्रदग्निनासम्पक्कृतै
ईद्याविद्यद्येत् ४ दधीपुलेपेसज्जानेडव्याणीमानिसंक्षिपेत् जातिफलंत्वंगेलाचपत्राणिमरिचानिच ५
विश्वजजीविडङ्गानिशीहलीजातिपरिका सत्तानिकर्षमात्राणिमस्मिन्सीतेविनिक्षिपेत् ६ स्था

पयस्विगन्धभाण्डे च सुगन्धि इषधूपिते स्तद्यदिविपक्षस्याह द्यस्विद्यमिभ्रीतिलम् ७ तर्धरागुरु
स्निग्धं हंहराम्बलिशोधनम् वृद्धिकरोतिमंदाग्निरक्तपित्तविषापरम् ८ धानलहृष्टैवगृध्रीसीना
शनपरम् मधुरं नेत्ररोगघ्नम्वातपित्तनिवारणम् ९ वाजीकरञ्चहृद्यञ्चबल्यञ्चक्रविवर्द्धनम् धानु
प्रक्षिकरं चेतनभयवर्णप्रसादनम् १० देहकराडुहरञ्चेतनकराडुहडोगनाशनम् श्वर्शोहन्ति तथोन्मा
दं वर्धन्नुपदरतथा ११ अनिव्यवायाश्चीरणानां श्रीषोऽमजुष्टदेहिनाम् श्रीराणाञ्चबालवृष्टानाहि
नेस्यान्नारिकेलकम् १२ रसायनं नराणाम् वैदेवानाममृतं यथा अथ नालिकेलस्य खण्डः कुडवं
नारिकेलस्य सूक्ष्मं हृद्यदिपेषितम् अभ्रखण्डस्य कुडवं सर्वमेतच्च नुर्गणम् १ आलोच्य नालिकेर
स्य जले मृद्वग्निनापचेत् नालिकेलजलाऽभाविगव्येपयसित्तपचेत् २ आलोच्य नालिकेरस्य जले

मृद्वग्निनापचेत् नालिकेरजलाभावेगव्ये पयसितयचत् २ धान्यकंपिपलीमूलं चतुर्ज्जातीचचूरिणाम् प्र
त्यकं ठक् मात्रनु शतितस्मिन्विनिःक्षिपेत् ३ पलमात्रस्तद्वर्द्धोऽपि भक्षितः प्रत्यहं नालिकेरकरवराडाय पु
स्त्वनिश्वलपदः ४ भ्रूस्त्वपित्तरक्तपित्तभ्रूलश्चपरिणामजम् क्षयक्षयतिक्षिप्रं भुङ्क्तावाऽनलो यथा ५
लयमात्रगव्यघृतेनाऽलिकेरस्य भर्जनम् कर्तव्यमिति संप्रदायः भ्रूयाम्स्त्वपित्तादौ हं नालिकेलखराडः प्र
त्यनुनारिकेलस्य सूक्ष्मद्वयदिपेषितम् निष्कुलीकृतकुम्भाराडरवराडानामर्द्धमाढकम् १ तद्वयम्भर्जय
द्रव्ये घृतेन कुडवोमिने नतस्तत्रक्षिपेच्छुद्धगोधुग्धं चाढकोमिनम् २ तत्रैव निःक्षिपेद्रव्ये सितापुस्थे द्वयोन्
मिनाम् पचेत्सर्वाणि चैकत्र मृदुनावहिनाभिघम् ३ उपक्षेत्रीतले तत्र चूर्णीकृत्य विनिःक्षिपेत् सूक्ष्मे
ला धान्यकंधात्रीपर्यटजलदंजलम् ४ उशीरं चन्दनं शङ्खांश्चङ्गादककसेरुकम् त्वक्पत्रकंसकर्पूरं कर्षणम्

पृथक्पृथक् ५ सर्वसर्वसंमिश्रयेऽक्षौद्राजनेमृन्मयेनवे पलमात्रमिदं प्रातर्भक्षयेद्वापथावलम् ६ हेतुनि
 येवित्तं हतिरोगानेनान्नसंशयः श्वेतपित्तं ज्वरपित्तं रक्तपित्तमरोचकम् ७ वातरक्तं तृषादाहपारादुरोग
 श्वकामलम् क्षयं क्षापयति क्षिप्तं मूलं श्वपरिणामजम् ८ नातिकेरकरवराडोऽग्रमऽश्विभ्यामाधिन
 पुरा वरीदो हुरोगा हृष्यः पुक्त्यनिश्वलप्रदः ९ शुधमधुपको धात्रीफलानि
 भव्यानि नीक्षरा लोहश्चैवेधयेत् विश्वाजरणापैत्रैर्वाफलैः संस्वेदयत्तृशम् १ मतो दुग्धेन संस्वेद्य
 पानियेन ततः परम् मधुमध्ये क्षिपेत्ताराण्डे स्थापयेद्दिनविंशतिः २ विनिष्टं मधु संत्पान्य मधुमध्ये
 पुनर्क्षिपेत् शर्कराविन्यसेत्ताराण्डे धात्रीफलानि चोपरि ३ सितां धात्रीफलान्येव मुपपुपरिधार
 येत् दिनानामष्टतो दद्यात्क्षीरो बालेक्षये नरे ४ प्रमेहमूत्रकृच्छुश्च नाशयेत्तन्क्षरादपि दुग्धे

कापीसपत्रं

पित्रप्रकोपश्च शमयानि न संशयः ५ वीर्यवृद्धिकरं रावाडु बह्निमदीपनानि च रक्तापित्तसंयानि धात्रिकर
 १२ तनियेवनान् ६ अथ सालीपाकः क्षीरशोणं पुनस्तस्या लकुडवम्मन्दाऽग्निना पाचितं यावत्पांगते प
 रिहितं प्रस्थं गुडनिःक्षिपेत् चानुज्जानतलवत् जातिफलं योर्मुस्ता तुगा धान्यकं भुराही मागधिको बरुण
 भ्रमभया लोहे भूमि श्रीकृतम् १ हृशोगक्षयकायशामाकरुत गदहिकाश्च सूक्ष्मशोषकानि च शन्ने हृशोरे
 विकारशमनो रोगान् शोषान् जयेत् २ अथ एरण्डपाकः तिलु खन्वी जमेरुण्डं पयस्पृष्टं गुरोपचेत् तस्मि
 न्ययसि शोषे च तद्वीजं परिशोषयेत् १ पश्चाद्युजे समं युक्तं संपचेन्मृडु बह्निना कटुत्रिकं लवङ्गं च र
 १३ रास्ता २ तान् च कथत्रकेशरम् २ अथ गन्धाश्रिफो वदूयन्थारेणुकावरी लोहं पुनर्नवाश्रयामा उशीरं जाति
 पत्रकम् ३ जातिफलं मृताध्रश्च सूक्ष्मचूर्णेन कारयेत् सतत्कर्षयन् चैव समं रवंराडं निमिश्रयेत् ४

क

१०

मात्रापलार्द्धकं तस्य शानरुथाय भक्षयेत् अशीतिर्वातजान्त्रोगाश्चत्वारिंशच्चैपेत्तिकान् ५ उदरणीत
थाचाष्टौ सत्रसृष्टिनिहन्ति च विंशतिर्मैरुजान्त्रोगा नामवातसुकराणाम् ६ हृत्पद्मादशकुक्ष्यनिक्षय
श्च रोगोऽसप्रधा पथैवपारादुरोगाश्चपञ्चश्वासापराशयेत् ७ चत्वारोऽग्रहणीरोगाहृदि रोगंगलपहम्
अथ हृत्पद्मादशपाकः वातारिवीजं प्रस्थानुसुपक्वं निलुवीकृतम् क्षीरं दोषार्द्धसयुक्तमिषसक्कन्दानि
नाचपेत् १ घृतप्रस्थार्द्धयुक्पक्वं सराडाप्रस्थद्वयं क्षिपेत् शूलरोगं चनुर्जानि ग्रंथिकम्बुहृच्चयको
२ धिन्नामितीशठीविल्वदीप्यौजीरेनिशायुगम् अमृगान्धोवलोपाठाहपुषावेष्टपुष्करम् ३ श्व
दंष्ट्रावत्सकं दारुहृत्कम्बालकम्बरी रुतानिपितु मात्राणि चूर्णिनानि विनिक्षिपेत् ४ भक्ष
येच्च यथा साम्यमुभाते नित्यमादरात् वातव्याधिभयं शूलं शोकसृष्टिं तथोदरम् ५ शानाहं चाश्न

शिगुलममामवातकटीग्रहम् तथाहिष्माश्वासकाशवातव्याधिगलमयान् अर्दिताक्षोपविष्वाचीगृहसीचा
 १९ पनत्रकम् ६ पक्षाघातपञ्चवातम्भङ्गदण्डापतानकम् मन्पास्तम्भहनुस्तम्भनास्येदतिवेगान्
 ७ ग्रामवातगजेन्द्रेषुकेशरीकथितः शुभः बलकृद्देहणो हृष्योपुष्टिदोधातुसात्पुस्त ८ अथाई
 कवलेहः चूर्शितं चाद्रिकः प्रस्थं गुडप्रस्थेन पाचयेत् सर्पिषः कुडवं दत्त्वा चूर्णितं त्रेदमावयेत् १ चातु
 जातं पले व्योषोत्रिपलं तु र्यभागिका लवङ्गं मभया भाङ्गो हृष्याभूनिम्बपौष्करम् २ देवदार्वऽश्वगन्धान्
 जानीपत्रफलान् गुरु गायत्रीसारसृष्टीकाद्विगुणाऽघोरजः क्षिपेत् ३ काशश्वाससंक्षयं शोथं पवरण्डेका
 दशरूपिणम् लेखं प्रकोयमाऽमश्वमन्दानि मुदरग्रहम् ४ हृद्गैरक्तदोषश्च हन्ति वर्णाग्निष्टुष्टि
 त् बलपुष्टिप्रदो हृष्यो ह्याऽऽद्रकोलेह उच्यते ५ अथाईकपाकः आईकं खराडाशः क्षत्वा तत्समं सुर

[illegible]

कदीप्याग्निः शताहासपुनर्नवा ३ फलत्रयं पिप्यलीचक्षुमिष्टः कर्षसंमितः विचूरार्पशीति कुडवमधः
नस्तत्र योजयेत् ४ सिताया भक्षयेन्मात्रा मांघवातरुग्रे आक्षेपकादिभक्तेषु केराडुरुस्तभडु
सरे ५ सर्वाङ्गसन्धिभग्ने च प्रवले मारुतेहितः लथुनस्पसुपाकोऽयम्वर्णीयः पुष्टिकारकः ६ अ
धस्त्रियाग्यं कसेरुपाकः कसेरुगुडवंचैव घृतं ग्राह्यं च तत्समम् गोक्षीरम्भाजने देयं पंचेत्सम्य ८
भिषक्वरः ९ उत्तार्यप्रक्षिपेत्तत्र गुडकोलद्वयं शुभम् स्वराडाप्रस्थद्वयंचैव पाकं कृत्वा क्षिपेत्पुनः
२ पाषाणभेदत्रिकदुत्तोषं जतिशतावरी मन्त्रिष्ठाधातकीमाजूवित्त्वमोचरसंतथा ३ स्ने
षांशक्तिमात्रं च चतुः कर्षं च मोदकम् स्त्रीप्रदं निरंत्याशुयोनिदोषं शमनयेत् ४ अथामृतम् १२
आतकपाकः भद्रातकानां पवनोद्धतानां घृतच्युतानां च तथोक्तं कस्यात् घृष्टेष्टिकाचूर्णकरो

विद्युच्च्यपक्षाल्पतोयेर्विसृजेत्प्रवाते १ अस्क्रानितानिद्विदलीकृतानि ततः पचेदसुचतुर्गणेषु तत्पा.
दशोष्परिपूतशीतक्षरिराचक्षुत्तेनविपाचयेत्तत् २ घृतांशयुक्तेनघनयथास्यात्क्षितोपलाघोऽवभिः
पलेश्च . समुषरांत्रैफलचन्द्रमांसीत्रिजानवासारवदिरामृतानाम् ३ सचन्दनानावाऽव शीचीरावा
वासदेवपुष्पमुञ्जालीद्वयश्च कङ्कोत्तमूर्वाद्वयदीप्यगुग्मेनतंसरांगजपिप्पलीच ४ विदारिजानी
फलपत्रमस्तकीकुवेरजीराऽगरुताऽक्षिशोषम् मेदाद्वपंतोहरसेन्द्रगुग्मेवङ्गं तथा कुङ्कुमकसिमे
फम् ५ दन्ताविशीर्णा दृढताप्रपारिनिविशीर्णा कर्णाङ्गुलिनासिकापि सुधारसादप्यधिकप्रभा
वोनचान्नपानादिषुयंत्रणश्च ६ अनल्पमेधानरसिंहीर्यैरुजाविहितः सवतः सुरूपः दृहस्येतरः
७ प्यधिकश्चतुर्धाकांस्याम्मरादऽप्यधिकः सुरवीच ७ विमिश्रसंस्थाप्यदिनानिसप्तततः प्रयोज्या

गिबलेनमात्रा जयेद्विकारात्तद्विनाशकृष्णद्विप्रदं दीप्तवलं करोति ८ शतायुषश्चैव तद्विधने
१२ राजास्य सर्वसायनानाम् अथ भस्मात्तकपाकः भस्मात्तकं द्विप्रस्थञ्च शोण्डुधेविपाचयेत् द्विप्र
स्थञ्च घृतं दद्यात्प्रस्थं शुद्धाचशर्करा १ त्रिकृत्ता त्रिगुणमुक्तामञ्जिष्ठा धान्यजीरकम् चातुर्ज्जातः
कहिरेरयमपि पक्वककेशरम् २ लवणं नतीकक्षौलम्विदारिकं च मुलपलम् वंशजलोहताचञ्च कर्पू
रं रवदिरं तथा ३ प्रस्थार्धनिःक्षिपेत्तूर्णमभक्षयत्पलमात्रकम् रक्तपित्तञ्च कृष्णञ्च दद्रूपामाविचर्चि
का ४ वक्रितम्बारक्तञ्च प्रवहसूपशोणितम् अङ्गविस्फुरणं वा धीर्यं शैथिल्यञ्च कलोलुपम् ५ विज
यत्सर्वपित्तानि वातव्याधि विनाशनम् अथ वासापाकः उक्ता मादाय वासाया पंचेदक्षगुरो जले ते १३
नपादा वंशेषेण पाचयेदाठकमिधक् १ हरीतकीना तूर्णस्य खराडाभुषानथाभुषम् सीतम्भूनेक्षि

पेत्तत्रधौऽस्याष्टौपलानिच २ वंशोद्भवायाश्चत्वारिपिप्लव्यपत्ततथा चानुज्जानिपलं चैकले
होयंसंप्रकाशयत् ३ रक्तपित्तक्षयं कक्षाभ्वासमग्नेश्चमंदनाम् अथभार्गिपाकः शतसंगृह्यभा
र्ग्यास्तुदशामूल्यास्ततःपरम् शतं हरीतकीनां च पचेत्तोये चतुर्गुणं १ पादशेषे च शीते तु तस्मिन्
न्यस्त्रपरिलुते अतोऽथ चतुलापुतां गुडस्य प्रक्षिपेत्ततः २ पुनः पचेत्तस्मद्द्वयोऽवष्टे हनुत्वमा
मुयात् शतं च मधुनश्चैव खट्वलानि प्रदापयेत् ३ त्रिकटुत्रिसुगंधज्वपलिकानि पृथक्पृथक् क
र्मद्वयं यवक्षारं संचूरपि प्रक्षिपेत्ततः ४ भक्षयेद्दशभ्यामेकां नेरुस्याधपलं लिहेत् अवासं मुदा कृणु
हंति काशपञ्चविधं तथा ५ अथ कराठकारि हरीतकीपाकः समूलपत्रांचित्तराट् कार्प्यास्तुलां
जलशेरापरिलुतश्च हरीतकीनां च शतं निदध्यादन्यत्रपत्ता चरेणावशेषम् १ शीतं सुपूतं

१४

चऽभया समेतं क्षिपेत्कटोहच पुनस्तदेव गडस्य दम्बा ज्ञातमेतदेनो लुपक्तं मुख्यं ततः सुसीते २ कटुत्रिकः
 त्रिपलप्रमाणं पलत्रयं पुष्परसस्य तस्य क्षिपेच्चुर्जातपलं यथाग्निप्रपुज्यमानो विधिनावलीहः ३
 वातात्मकं पित्तकफोद्भवं त्रिदोषजं काशमपित्रयं क्षेताद्भवेच्चक्षयजं हन्यात्सपिनसम्भासपुरैः
 क्षतञ्च ४ यक्ष्माणमेकादशं गुणरूपं गुरुपदिरुहिरसायनस्मात् जुगादीरोचपाचिभिर्भागीकृतं
 दध्नि ५ कटुलं पुष्करम्बासाक्षिपेद्वर्षपलो न्यस्तान् अथमधुपक्व हरीतकी दशमूलकरणा
 वह्निकपिककुविभीतमकः कटुलं मरिचं चैव पिपली भुक्तं संयुतम् १ रक्तरहितकंदनीशक्षामा
 नीनिशाहयम् धात्रीजलं क्षाशिखरीशृङ्गादारु पुनर्नवी २ धान्यकंदेव कुसुमं राजवृक्षस्त्रिक १४
 शठकम् ३ क्षादारु कुवेराक्षौ मूलं म्वीरुणिका भवम् ३ एतेषां पलं पुष्पं लुभेयं जानां पृथक्पृथक्

अपामार्ग

आठकंचैवपथ्यानां जलशोणोपचेद्विषक ४ मुस्विन्नाचयदापथ्यामधुमधोविनिक्षिपेत् गुरुपदे
शादिधिवन्निदिनञ्चभतः परम् ५ पुनः क्षिपेत्पञ्चदिनेन तथा तथा च दशवासरम् नीरसोभाभया
पश्चात् घृतभारोऽनिधापयेत् ६ विमले सुदृढे क्षौडे परिपूर्णं च यत्ततः जातुर्जातकराणानानुवृ
णमिच्छन्तीति तम् ७ पश्चात्पूर्वोक्तभारोऽनुक्षिपेद्दुष्टिपरायणाः धन्वन्तरि कृतो योगो लोकानां
हितकाम्यया ८ भक्षयेद्यो नैरानित्यं रोगानत्रयंति सर्वशः श्वासं काशं क्षयं चैव हृदि मूर्च्छां च
ममदम् ९ सुरवरागं तथा नृणां मरुचिस्त्वहिमान्द्यताम् यक्ष्मीहादराणाञ्च हृदि ज्वविषमज्वरम्
१० मूत्रकृच्छ्रं प्रमेहञ्च वातरक्तं सुदारुणम् रुजञ्च वातसन्भूतं तथा वरुणदोऽवम् ११ रक्तपित्तं श्लेष्म
पित्तं सिन्ध्याददुविचर्चिका कुष्ठमर्शस्त्वऽपस्मारं पाण्डुरोगं सकामलम् १२ मधुपक्षेति विख्याता

लोकानां हितकाम्यया. सेवते यो नरो नित्यं पूर्वोक्तानैव पश्यति १३ अथ मधुपक हरितक्यः सुपक
१५ पथ्यामलपञ्चकञ्चमुत्रेगवांप्रस्थमिते विषान्या. प्रस्थे पुनः काञ्जिकदुग्धनक्रैत्यक्ता ततो निःकृति
काविधेयाः १ व्योषं जवानी कुटजस्य बीजं मुस्ता जलदाडिममज्ञवेतसम् सधानकी पुष्यमज्जी
गुग्मकराजरा मोचरसं सविल्वम्. २ सेोव चर्तलं सेन्धवम् ३ शमवत्कं जम्बा मुमग्ना ३ ति विषा च पाठा.
लवङ्ग जातिफलं तुर्प्य जातान्येतानि तुल्यानि च तत्र जातम् ३. कपित्थमारुहुरमयो दशांशः सम
स्तचूर्णार्द्धमितासिता च अनेन पथ्याः परिपूरणीया मूत्रेण युक्त्या परिवेष्टनीयाः ४ स्यात्प्रातस्तताः
क्रमतो निधाय तृणानि मुक्तापरितो विगुह्य. तदग्निनायामसथावीथुष्यविधाय शीतामधुनिः क्षिपेत् १५
५ ताः सेव्यमावाग्रणी प्रमेह वासापहा वह्निकराः सुहृद्याः पाराङ्गामवातापहराश्च उक्षिप्रदायकाः

क्षौरस्यः प्रदिष्टः ६ अथ लघुमधुपक्वाभया छिन्ताद्वित्वयवगोक्षरकोरुवृकैश्चिन्तोद्भवा
 उषजलेर्धुनावलीढा वकल्पविह्वलमिमुलमसृग्निमिश्रमामानिसारमपह्निहरितकीयम् १
 अथ धनञ्जयहरितकी निःक्षिपेच्चिदिनमूत्रेगवांगुर्वीहरितकी ततस्तत्रेगवामेवत्रिदिनताम्रिभा
 वयेत् १ स्वेदयेदिनमेकमुदशमूलाम्नासासह निर्मज्जाचततकृत्वा धूरोनाऽपि विडादिना
 २ संपूर्यवेष्टयेन्मूत्रैर्निष्कानां रसेषु च मर्जयेदिनमेकमुधनञ्जयहरितकी ३ प्रत्यहम्भक्षये
 दक्षप्रमारो ननरः सदा वर्द्धिनीजठरस्याऽग्नेराऽऽमातीसारपाविती ४ अथ शोफे दशमूलहरित
 क्यः दशमूलकषायस्य कस्यपथाशतपचेत् तुलादद्यात्घने दद्यात्त्वोषः क्षारश्चतुःपलम् १
 त्री १ त्रिजातकं सुवर्णी त्रिप्रस्थार्धमधुनोहिमे दशमूल हरितक्यः शोफाश्चान्तिमुदुत्तरान् २ ज्वराणि

चकमेराशकुण्डपारादुरा मयान् अथ मूरगापाकः त्रिवृत्तेजोवतीदन्तीश्वदंष्ट्राचित्रकंसठी ग
 वाक्षीविश्वमुस्तान् विडङ्गमिहरीतकी १ पलोन्मिन्नानिचैतानीपलान्यष्टावत्स्वराः तावत्प
 लंष्ट्रदारासुररास्पृचयोड्डा २ जलशेराद्येकाधंचतुर्भागावशेषितम् सीतेपुनरसम्
 यः क्वाथेभ्यस्त्रिगुणो गुडः ३ लेहंचचेतुस्ततावद्यावद्वर्षाप्रलेपनम् अवतार्यततः पञ्चोच्चूर्णा
 निमानिदापयेत् ४ त्रिवृत्तेजोवतीकंदचित्रकान्द्विपलान्शकान् हस्तात्तकमरिचंचापिनागरेच
 पिषट्फलम् ५ द्वात्रिंशत्पलिकंचैव चूर्णादत्वा निधापयेत् नतो मात्राप्रयुजीतजीरेणक्षीरेण रसायन
 म् ६ पञ्चगुलमान्युमेराश्वपारादुरेण हलीमकम् जयेदुडशेसि सर्वाणि तथा सर्वोदराणि च १६
 ७ रसायनवरंचैव मेधाजननमुत्तमम् गुडः श्रीवाङ्मालोयदुर्गामारिः प्रकीर्तितः ८ मयक

६०१
लपारागुडः पाठा धान्यजमोदजाजिरुधुर्ध्वीयाग्निसिधुद्रवैः सश्रेयस्यजमोदकीटारिपुभिः क
हना अटामिधुजैः सद्योद्यैः सकलत्रिकैः सतुष्टिभिरुत्तक्यत्रजैर्गैषधैः प्रत्येकं नवपालिकैः सत्तैल
कुडवैः सौर्ध्वित्रिभुः सुष्टिभिः १ सर्वैरामलकीरसस्य तुलया सौर्ध्व तुलार्धगुडः संपान्द्योभिः सजः
वले हवदः यथा भोजनाद्ध्यते येकेचिद्गुहणीगदाः सगुदजाः काशाः सशो घामयाः सश्वसः श्व
पथुः सहोदररुजा कल्याण कस्तान्जयेत् २ अथ केशरावलेहः प्रस्थार्धं चकराण चूर्णं काश्मीर
ज्वनद्विकम् द्वादशः प्रस्थमात्रं नुगो दुग्धं तत्र निःक्षिपेत् १ लोहे कटाहे सुहृदे रकी कल्पनिधा
पयेत् मृद्वग्निनापचे तत्र घृतं दद्यात्पलत्रयम् २ शर्करया विभुश्चायाः पलानि दशानिः क्षिपेत्
सीतिभूते ततः पञ्चा चूर्णानि मानि दापयेत् ३ चानुज्जीतं देवपुष्पं पिप्पली मूलचित्रकम् जा

नीफले जाती पत्री कुवेरा संकवावका ४ शतावरी वाजिगन्धा गोक्षुरं हृष्या सठी वक्षान्त नागरे धान्य
 १७ कारवी वंशलोचनम् ५ शृङ्गादकं कस्येकं शुभमुक्ता मोचर सतथा वृद्धदार्ढ्ये वदार्द्रस्तगर अयवानि
 का ६ कृष्णाः गुरुः पञ्चफलं तथैव क्षुरं रजिकम् ^{निलम्बम्} सर्वान्येता निसचूर्ण पृथग्दर्शितं मिताम् ७ अ
 धकञ्च तथा भूलं नागवह मृताय सन् पयसा मोधितं नागं पूर्वाशेन विनिक्षिपेत् ८ काश्मीरकावले होयं
 दुर्वलानां बलप्रदः बलमोजश्च पुष्ट्यायुः सुकुमारस्य वर्धनम् ९ क्षीरोन्मिया नष्टशुक्रावलमांसवि
 वर्जिताः व्यायराहितानि ज्वधातुदृष्टिः करः परः १० वातिको श्लेष्मिकाश्चैव व्याधयः सम्भवन्ति ये
 तेषां नाशकरः क्षिपेति मिश्रणां यथारविः ११ अथ श्लाघापाकः श्लाघाप्रस्थं क्षालयित्वा जलेन छायायु
 कं प्रक्षिपेद्भारादमध्ये गोक्षीरं तत्पाचयेदह्य गुरवे दद्यात् लोडस्यापयत्पाकशेषम् १ तस्मिन्पाके प्रक्षिपे

दौषधानिचूर्णकृत्वा वस्त्रपूतानि पर्वटानि विद्यामूर्वापयोतंघनवालुकाम् २ हरीतक्यास्तथाचूर्णसम
शर्करया युतम् तेन क्षीरेण योज्यन्ता द्विदार्प्य कन्दमेव च ३ घृतेन नवनीलेन पिरडि कृत्वा पुनश्च येन
पित्तसङ्ग हरीणपाण्डु कामलानि भृषापहम् ४ भूमोमूर्वा नृषाहिका नमकोन्मादचात्रमरी मेहपित्तार्शङ्क
सृज्व नाशयत्याभुनिश्चितम् ५ अथ जातीफलपाकः जातीफलानां शतपञ्च कनु घृते सङ्गधेत्विषा
चसम्यक् सितासमां सज्वनप्या विचूर्ण्य दद्यान्नुगायाः पलमर्द्धमेव १ कर्पूरकङ्कोललवङ्गचूर्णत्रिजात
कम्पोचरसज्वसम्यक् एतद्विलीढं सकलामयघ्नं शोषज्वमेहं सकलानि हन्यात् २ अथ नेत्ररोगे जात्रा
रोगा विनश्यन्ति न भवन्ति कदाचन त्रिफलायाः कषायेन प्रातर्नयनधावनात् १ अथ पञ्चजीरकपाकः
शीरकं हवुषा धान्यं शाताक्षवदराणि च यवानिराजिका हिङ्गु पत्रिका काशमर्दकम् १ पिप्पली पिप्पली

मूलमजमोदसुवाधिका चित्रकंठियरलोशानितथाधान्यंचतुपलम् २ कसेरुतगरकुङ्कुमंतथादीप्य
 कमेवच गुडस्यचशतंदद्यात्पुनप्रस्थंतथैवच ३ क्षीरप्रस्थसमायुक्तंशोनेर्मृद्वग्निनापचेत् पञ्चजीर
 कस्येवसूतीकानांप्रशस्यते ४ गर्भाधिनिनांनारीणांगर्भदोषातनाशकः विंशतिव्यापदोयोनेःका
 शंभासंक्षयंतथा ५ हलीमकंपारुडुरोगंदौर्गन्धामूत्ररुधुतान् हन्तिपीनोन्मत्तकुचाःपञ्चपत्रायनेक्ष
 णाः ६ उपयोगास्त्रिचयोनित्यंसलक्ष्मीमलवर्जिता **प्रथमजीरकपाकः** जीरकप्रस्थमेकतुक्षीरमाढक
 मेवच घृतप्रस्थार्धसयुक्तंशोनेर्मृद्वग्निनापचेत् १ मुशीनेशर्कराप्रस्थद्वयमत्रविभिःक्षिपेत् - धातुर्जाति
 करणविश्वमजाजीदहनेजनंम् २ दाडिमरसजंधान्यंरजनीपरवासकम् बंशजातंनवक्षीरप्रस्थकतुपलाई १८
 कम् ३ जीरकस्याऽवलेहोपशदरापहरपरः रक्तपित्तपुरवगदंशमेहंरुधुकाशमरीम् ४ जीर्णान्वर

तथादाहपीनसार्शसिनाशयेत् अरुपुष्टिवलारोगजनकोवीर्यवर्धन ५ अथशानपत्रिकापाकः मे
नपुष्यसहस्रकुक्षुतप्रस्थेविपाचयेत् घृतपक्वीकृतपश्चान्नधोक्षीह्यातथोषधम् १ सितापलचतुध
कंजुचुज्जातपलम्पलम् द्विषदलञ्चमृद्धीकामाक्षिकंपलमेवच २ धारासत्वपलांस्येष्टोपश्चा
त्स्थाप्यंसुकामके जीर्णज्वरेक्षयकाशेवह्निमान्द्यप्रमेहजे ३ प्रदरेरक्तदोषंच कृष्णार्जोमुप्रशस्यते
नेत्ररोगेषु उद्वेचमुरवरेणेषु पुनिताः ४ अथपुनर्नवावल्लेहः पुनर्नवाऽमृतादारुदशमूलजला
टके आर्द्रकस्यरसप्रस्थगुडस्यचतुलापचेत् १ सुसीधेव्योषपत्रेलात्वक्चव्यंकार्षिकंपृथक् चू
र्णीकृतंक्षिपेच्छीतेमधुनः कुडवंक्षिपेत् २ लेहः पुनर्नवानामशोकशूलनिषूदनः काशश्वासः ३
रुचिहरो बलवर्णाग्निवर्धन ३ अथरवज्जूरपाकः रवज्जूरं द्वादशपलगुडस्यचपलाष्टकम् पलाः

१८

निसप्तसरकराऽस्य भुराया चैक पलं तथा १ पिप्पली मरिचं चैव कर्षादित्रिप्रमाराः सुगन्धिप्रति कर्षज्य
 चव्यचित्रकयोः पिचुः २ सुसिद्धेतिः क्षिपेत्तत्तद्व्याशीमानि भक्षयेत् रवर्गुरपाको बलकृन्दायका
 शनिवारणः ३ कपवातश्चरिका च श्वासका शनिवारणः बाना पुष्टि जनेनो मेह प्रदरनाशनः ४ रूप
 दोहं हनो हृद्यः कामसज्जननः परः **अथ पट वासापाकः** पट वासं प्रस्थ मेक क्षीर श्रेणो विपाचयेत् घनी
 भूते क्षिपेत्तत्र चूर्णानि मानि यत्नतः १ चातुर्जातिल वज्रानि पिप्पली च पुनर्नर्तवा नागार्जुनी स्वयं गेष्ठा गो
 क्षुरं पिचु मात्रकम् २ मञ्जीष्ठा च्वाऽभगन्धा च्वाऽक्षमात्रे पृथक् पृथक् आकफे ह्येतथा कर्षण्डं भुक्ष
 पलाहकम् ३ निर्गुण्डिकेज्जु कल्मूलं पलमात्रं प्रयोजयेत् नागवला समेत ज्वरघ्नं भक्षकं समस्तथा ४
 लोहं भूतं समं चैव विचूरय शाराद्वयम् द्विधारस्तुगा क्षीरि पलाहं च प्रकल्पयेत् ५ बालकं च

का. ३६।

१८

नदनमांसीकर्पूरस्वशलोचनम् जातीफलं जातीपत्री केशररक्तचन्दम् ६ पलमात्रञ्चदातव्यम्
 क्षयन्मात्रयानरः श्वासं काशं तथा पारुडु प्रमेहञ्च विनाशयेत् ७ योनिदोषं रजोदोषं प्रदरपञ्चधात
 था वडुमुत्रमभवेद्यस्य प्रणश्रयति न संशयः ८ स्त्रीणाञ्च कुरुते पुष्टिम् बालानां चाह वरुणम् . व
 लवीर्यकरं पुसापटवासं स दत्तमम् ९ अथ मुत्रालीपाकः मुत्राल्याश्च पलान्येहो नुलाक्षीरे विपाच
 येत् सार्पिर्द्विजडवदेयं चण्डकर्षशतं तथा १ ७ डं पलचतुष्कञ्च मज्जात्रिणि पलत्रम् . जातीफलं ल
 वङ्गञ्च कुरुमञ्च यमुपुरम् २ मांसीर्द्विजडबीजानी चानुर्जीतं कटुत्रयम् . जातीपत्री करम्भाच प्रत्पकं
 पितुनात्रमक् ३ द्विकर्षमोदकं कुर्याद्देही कमभक्षयेन्नरः श्वातुक्षीरान्बलक्षीरान्बीर्यक्षीरान्
 निक्षीराकम् ४ काशश्वासार्चि पारुडुदौर्बल्यं विषमज्वरम् प्रमेहश्च गात्रत्वन्विलिप्तपतिता

पाल्मचिनी
 पुकुमेरुते
 ज्वरपादनाग
 केशर ३

तथा ५ धातजाव्याधयः सर्वाक्षयेयात्यस्यसेवनान् समझोओपिचेतस्यसेवनाइजतशतम् ६ नारीणां प्रो
 ठकन्दर्षमानगर्वजुषाभृशम् मुशाल्पादियरपाकः कालिपुष्टिबिर्वर्द्धनम् ७ स्त्रीणां प्रसूतिकानाञ्च हितोत्पत्त
 मुः प्रवदः वन्ध्यानामपि नारीणां सेवनान्मात्रज्ञां सयः ८ अथ हह मुशली कन्दबलेहः मुशली कन्दचूर्णीं
 गुक्षीरे उष्ट्रगुरिते पचेत् प्रस्थतत्रञ्च दातव्यं चूर्णी मेवां पृथक्कृतम् ९ व्योषं त्रिजात हृषा शता ह्राशतः
 मूलिका अजाजीदिपकञ्चे वचिञ्च कोगजपिप्पली २ यवानी ग्रन्थिकं धात्री धाढी गोक्षर धान्यकम् अ
 श्वगन्धाऽभयामेघः सिन्धुशोषो लवङ्गकम् ३ यष्टी शाल्मलि निर्घ्रासः शृङ्गा दाम्बुज बीजकैः त्वक्
 क्षीरिका बालकश्च कङ्गोला कल्लकं हिमम् ४ सुचिता नोतिलानां तु प्रस्थाद्वि मिह योजयेत् भस्मसूतपलाद्वि २०
 उपलमभु कलोहयोः ५ सर्वदिगुरारखराऽन्यप्राकं कृत्वा त्रयो जयेत् भैषज्यानां गणां सर्ववधी कुर्याद्विचक्ष

शः ८ अर्धमुष्मितास्तास्तुभेहनिविचक्षणाः इष्टदेवंसमभर्च्यस्वादेदेकामऽहर्मुखे ७ ततः कि
ञ्चित्पयःपेयंस्वादेदृक्कमुत्तमम् मन्दाग्निगुल्ममेहार्शकाशश्वासशराक्षयात् ८ कामलपाण्डुरो
गञ्चभुक्क्षौरायञ्चदृक्क्षयम् वातरोगं पित्तरोगं कफरोगं तथैव च ९ वाञ्छञ्चप्रदस्त्रीणां भुक्क्षो
यसुरः क्षातम् रजोदोषं मुत्रक्षुं मूत्राघातं तथाश्मरि १० मेहदोषं तथा नाहः कार्ष्ण्यमावल्पमुल्बराणाम्
वातरक्तञ्च हन्तेषु मशलीकन्दमेहकः ११ अग्निकृत्कानि कृत्तेजो वृद्धिकृत्कामवृद्धिकृत् अग्निभ्यानि निर्मि
तो योगो धलीपलीतनाशनः १२ क्षीराभुक्कान्तश्च दृष्टानां शिश्नश्च क्षीरावीर्यकाः नालमूल्यऽवलेहोयः
निम्निताधरणीतले १३ नाऽस्त्यऽन्येन समो योगो विशेषाच्चुक्रस्रद्धये अथामवातादोमेथिकापाकः १
मेथिकायाः पलान्यष्टौ श्रवणाश्चाष्टपलानि च तयोश्चूर्णं पेटे पूतं दुग्धे मृद्वग्निनापचेत् १ दुग्धात्

क युगंगव्यं द्युतमद्वयपलंक्षिपेत् तत्तावत्सु पचेद्यावद्भवेऽदनिघनं पयः २ पुनः पचेच्छेनेस्तत्र दत्त्वा
 ठकमितां सिताम् ततः पोकैस्तु विशातेज्वलनादऽवतारयेत् ३ मरिचं पिप्पली भुरगं करणामूलं सचित्रकम्
 यवानी जीरको धान्यं कारवी शत पुष्पिका ४ जातीफलं मठी त्वक्क पत्रकम् ५ मुस्तकम् गृह्णीयात्पलमेतेषां
 सर्वेषाञ्च पृथक्पृथक् ५ घडक्षं नागरं तत्र मरीच्यवऽक्षकम् एषां चूर्णं पिरिक्षिप्य सम्यक् संमिश्रयेत्कना
 न् ६ सतनुभेषजं प्रोक्तमेताधिकापाकं संशितम् भक्षयेत्पलमात्रं तद्यथा चाग्निवत्संतथा ७ आमवातं
 निहन्त्येतत्सर्वाश्च पवनान्मयान् ज्वरं श्वविषमाम्बुनिषारदुरोगं सकामलान् ८ हृन्मुन्मादमपस्मारः प्रमे
 हान्वातशोशितम् अलपित्तं श्लेष्मिपित्तं शिरः पीडा हृणामयम् ९ प्रदरं सूतिको रोगं हृन्वादेतच्च संशयः वपुषः २१
 उद्विग्नहृत्पर्वीर्यं वृद्धिकरं परम् १० अथ मोथिका मोदकः त्रिकटु त्रिफला मुस्तं जीरकं यधान्यकम् क

कलपौष्करश्चक्रायवानीसेन्धवंविडम् १ तालीमकेशरपत्रं त्वगेलाचफलंतथा जालीकोशं लवङ्गञ्चमु
राकर्षुरचन्दनम् २ यावन्पेतातिचूर्णानि तावन्पेवतुमेथिका संचूर्णयिगुटिकाः कार्याः पुरातन
गुडेनतु ३ घृतेन मधुना किञ्चित् बादेदऽग्निवत्प्रति अग्निञ्च कुरुते दीप्तिमेदः आसेमहोषधम् ४
बलवरीवलो ह्येवम्बरसन्धानकारकः प्रमेहान्विशानिश्चैव मूत्राघातं तथा शरीरम् ५ पाण्डुरोगं तथा शी
ऽसि यक्ष्माहन्ति च कामलात् स्तनौ च पित्तौ गाढौ स्यातां तालफलपत्रौ ६ दृष्टिप्रसादनञ्चैव ना
शीरणप्रदयः प्रदः शोकोऽयं गेहनाथेन मेथिकामोदकः शुभः ७ अथ शतावरीपाकः शतावरीमूलक
कैलासीक्षीरचतुर्गणम् क्षीरतुल्यं घृतं गव्यं सितया कलकमुत्पया १ घृतशेषं पचेत्तनुपलांक्षितेह
येत्सदा रक्तपित्तं ह्यऽम्लपित्तं क्षयं वा शञ्च नाशयेत् २ अथाम्लपित्तादौ पाठावलेहः पाठापाटोल

२२

दलचन्दनधान्यधानीवासावराजदलनागकरणाऽभ्याभिः लेहःसितान्यमधुभिःशिलयस्तपिराडीरुत्यऽन्तः
पित्तवमनाऽरुचिदारुमोहम् १ खालिप्रमेहतिमिरऽराधुक्रदोषान्मुक्तानरःसततमानस्तकीरलेन ४
क्षोपऽनेनहिभवेत्तर्हणीररुर्गुर्वानामयानऽरिषलमाधुविनाशयेत्तम् २ अथहरिऽरवरऽम् हरिऽरायाःप
तान्यहोषदलेहविषस्तथा रवरऽद्विप्रस्थसपुक्तक्षीरस्यार्द्धशततथा १ पोषत्रिजानकचैवत्रिवृकुत्ता
तथैवच जीरकञ्चविडङ्गञ्चदेवदारुसयश्चिकम् २ हतनीलमभागानिचूर्णयित्वापत्नानिच प्रक्षि
प्यविपचेत्तावद्यावद्धर्षिपुलेपनम् ३ तद्यथाऽग्निवलेखादेन्कुक्षरोगं व्यपोहति करडुवित्पेरदद्रुणां
नाशनं परमोषधम् ४ अशीमिवदुकाराणि रक्तपित्तमुदाहराम् अम्लपित्तं निहन्त्या सुपारादुरोगं हन्ती २१
मकरम् ५ अश्विभ्यानिर्मितं श्रेष्ठं हरिऽरवरऽमुत्तमम् अथगुड्दिन्यामोदकः गुडचौरवरऽम्

कृत्वा कुट्टयित्वा सुपेषयेत् शिलायां जलयोगेन सुसूक्ष्मं कल्कं दृढम् १ सुवस्त्रजलयोगेन स्वावये
न च्छेदनेऽक्षतैः विमलीकृततोमच्छमच्छजलं नयेत् २ अधश्च अधघनीभूतं छायां भुक्कमिधाय च
अधश्च स्निग्धं चुरां गुड्याः सत्वमुच्यते ३ उशीरस्वालेकपत्रं कुष्ठं धात्रिचर्मोदली सलाहरेण कंशदा
कुङ्कुमं नागकेशरम् ४ पेजकन्दज्वकर्पूरचन्दनद्वयमिधाय च व्यावज्ज्वमधुजातज्ववाजिगंधाशतावरी
५ गोक्षरं कर्कटीबीजं जातीकङ्कोलचौरकम् रसाधुवज्जलोहैश्च समिश्रं कारय दुधः ६ सप्तानि समभागा
मिष्टिगुणा मृतशर्करा मत्स्यांयाज्यमधूपेत मधुक्षयन्या नरुथितः ७ क्षयज्वरक्तपित्तज्वपाददाहमऽमृद
रम् मूत्राद्यातन्मूत्रं क्षुब्धं जलं कुर्यात्तिलकान् तथा ८ प्रमेहान्दास्युणान् सोमरोगान् चैव तथा विधम् जीर्णज्वरादि
कांश्चैव निहन्त्या सत्यमोदक ९ बलोद्व्यन्तरो मेधो जरा व्याधि विनाशकः देवानामऽमृतं यद्वन्मनुष्याणां त

२२

थैवच १० गुडचीसत्वपिराडोऽयं सप्तवर्षादिनिसेवितः सम्यक्संयोगोऽस्य सुतमः परिकीर्तितः ११ वा
रामासिको मध्यमस्तु शोभा हि न कलस्मृतः पथ्यगोधूमशाल्यन्तं मुशठकिमसूरिका १२ शाकं त्वदोषलं
त्वल्पं क्षारान्तादिन्यजेदु ३ गुणं सशर्करस्येयं स्वादुस्वल्पं गुणोदधि १३ अथ रवारिपाकः रवारिकठ
यशोरज्वगोऽगुधं च नुशठकम् १ गुडं गोघृतं चैव शर्करा समभागिका १ जीरके च विडङ्गा निचातुजातं स
केशरम् सृतं च ममृतं ताम्रकं पूरकम् २ पलमानं प्रदातव्यं मुशीरं लोहसारकम् सत्व
गुडं च शैलेयं मूक्षं च चूर्णानि मिश्रयेत् ३ वातपित्तैरक्तपित्तैश्च ५ नर्दाहो विशोषतः धातुक्षये च मण्डाऽन्त्रौ
सर्वव्याधौ सुदुस्तरे ४ अथ लवङ्गपाकः प्रस्थार्द्धं देवकुसुमं गण्ड्यं गुग्गुलुं तथा ठकम् घृतकर्षाऽर्द्धं संपु २२
क्तशर्कराप्रस्थमेव च १ शौनैर्मन्दाग्निना पाच्यं चूर्णानि मानि दापयेत् नीलोत्पलचलं चैलाचं दनञ्च पला

४कम् २ कर्षात्रारसकर्पूरमण्डितगरसमम् स्नेहूर्णैः प्रदातव्यं पञ्चामृतसमायुतम् ३ रेगाणां शम
नत्वेतज्जर्जरिक्तवर्णराम् राजयक्ष्मामहश्वासं कात्रापञ्चविधं तथा ४ वलीपत्नीमन्यञ्चरोगजलं च
पोहति **अथ रक्तपित्तोदोस्वरण्डरवाद्यलोहम्** शंखशिङ्गितरुहध्वजोपुण्ड्रतिकावलाः तालमूलीचगायत्र
त्रिकलचत्तचस्तथा १ भार्गीपुष्करमूलञ्चपृथक्पञ्चपत्तानि च जलशोणे विपक्तव्यमह्यभागाः २
शेषितम् २ दिव्योषधिहृतस्यापिमाक्षिकेत हतस्य वा पलं द्वादशकं देयं रुक्मलोहस्य चूर्णितम् ३
स्वरण्डतुल्यं घृतं देयं पलं द्वादशकं देयं पच्येतावन्मये पात्रे गुडपाको मतो यथा ४ प्रस्थार्द्धमधुनो देयं
अभास्मजतुकं च चम् भृङ्गीक्ष्माविडम्बञ्चअरुणिकातीक्ष्णं पलम् ५ त्रिकलाधान्यकपत्रं च ६ क्षाम्भ
रिचकेशरम् चूर्णं दत्त्वा सुमथितं स्निग्धभारणे निधापयेत् ६ यथाकालं प्रभुञ्जीतिविशालपलमात्र

२४

कसु गत्यक्षीरानुपानञ्चततोभुज्जीनस्यात्मनः ७ रक्तारतिंक्षयंकाशंपक्तिभूलम्बिशेषतः वातरक्तं
 मेहञ्चशीतपित्तम्वमिक्तमम् ८ अथपुनरपारादुरोगञ्चकुक्षीहोदरतथा आनाहम्भूत्रसंस्वायम
 न्नपित्तंनिहन्तिच ९ चक्षुष्यंघृणंघृणंमक्तंपीतिवर्द्धनम् अशोण्येपुत्रदंश्रोकामाग्निबलवर्द्धन
 म् १० श्रीकरंलाघवकरंस्वरणस्वायंप्रकीर्तिनम् ककारपूर्वकंयच्चमासञ्चानूपसम्भवत् ११ व
 र्जनीयंविशेषेणस्वरणस्वायंसमभुक्ता लोहान्तरेचेदत्रापिपुटनादिक्रियेव्यते १२ नपुनर्मर्शसि
 केनैवद्विलोपेवहिमारणम् भागीचिमनेटीचादिव्योषधिमतःशिलाः १३ रुक्तलोहंगजवेतिशतिलोके
 अथरक्तपित्तादोलघुरस्वरणकुक्ष्यारण्डावलेहः पुराणंपीनमानीयकुक्ष्यारण्डस्पकलंष्टम् तद्बीजाधारवीजः २४
 चक्रशिरभूयंसमाचरेत् १ ततस्तस्यतुलानीत्वापचेज्जलतुलाहये तस्मिन्नीरेऽर्धशिक्षेनुयत्ततःशी

तलीकृते २ तानिकूष्माराडस्वरगडनिपीडयेत्तु वाससा . यानेनस्तज्जलं नीत्वा पुनः पाकाय धारयेत्
३ कूष्माराडशोषयेत्तु धर्मेतामपात्रे ततः क्षिपेत् . क्षिप्त्वा तत्र घृतप्रस्थं कूष्माराडनेन भर्जयेत् ४ मधुव
र्णातदालोक्य तज्जलं तत्र निःक्षिपेत् . सितायाश्च तुलां तत्र क्षिप्त्वा तु हने हवत्यं चेत् ५ उपके पिप्पलीधुराणी
जिराणां द्वेपले पृथक् . पृथक्पलाह्वा धान्याकपत्रे तामरिचं च ६ चूरीमेवाक्षिपेत् तत्र घृतार्द्धं क्षौद्रमाव
येत् . सतत्पलमिदं रवादे दध्याग्निवलयथा ७ स्वरगड कूष्माराडलेहोऽयं रक्तपित्तभित्ताशयेत् . पि
क्तज्वरं तृवांदाहं प्रदरं कृशताम्यमिम् ८ स्वरभेदसहस्रोगं कासं श्वाशं क्षतक्षयम् . नाशयेत्ते वबुधेपि ह
रो बलवर्धनः ९ अथ स्वरगड कूष्माराडकम् . कूष्माराडकस्य स्वरसपलावांशतमात्रकम् . रसतुल्य
गवाक्षीरं धात्रिचूरीपलाहकम् १ मृद्वग्निनापचैत्ता वध्या वध्वतिपिराडवत् . धात्री तुल्या सिता योज्या

पलांतेलेहयेदु २ रवराडकूपाराडकसेतभुक्तमभ्याशानोहरेत् . रक्तपित्तं ह्यक्तपित्तं दाहं वृक्षाञ्चका
 मलम् ३ अथरक्तपित्तादौ बृहत्कूपाराडवलेहः . पुराणं पीनमादाय कूपाराडस्य फलं दृढम् . तद्धी
 जाधारधारवीजत्वकशिराशून्यं समाचरेत् १ ततोतिस्सूक्ष्मरवराडानि कृत्वा तस्य तुलां पचेत् . गोपुण्ड्रस्य तु
 लायुग्मे मन्दार्गौ चालयेच्छनेः २ शर्करायास्तुलामेदु गोघृतं प्रस्थमात्रकम् . प्रस्थादमाक्षिकं चापि
 कुडबं नारिकेतः ३ चिरोजीफलमज्जानं द्विपलं त्रिपुरिफलामृद ४ क्षिपेदेकत्रविपचेह्येहवात्साधुसा
 धयेत् ४ भिषक्पुपकमालोक्षज्वलनादवनारेत् . कोष्णे वज्रक्षिपेदेवाचूर्णितमुवदाम्पडहम् ५ ऐको
 शः शतपुष्पाया अथजीरोयवानिका . गोक्षारः क्षरकः पथ्या कपिककूफलानि च ६ सप्तमीत्यक्तसर्वेषां २५
 सवामडक्षपुगपृथक् . धान्यकपिप्पलीमुस्तमश्वगन्धाश्चाश्नावरी ७ तालमूलीनागवलावालकप

त्रकंसठी जतिफलं तवञ्ज्वमूदमेताष्टरुदेतिका ८ शृङ्गाठकाः पर्यरकं सर्वपलमितं पृथक् चन्दमंता
गरुधनिफलं स्वापिकसेरुकम् ९ उत्थेकपञ्चकर्षाणि चत्वार्येनानि निक्षिपेत् पलद्वयमुशीरस्यस
खानस्योषरास्यच १० पञ्चास्थाप्यः इयत्नेन भाजने मृमयेन वे कूपाराऽस्याऽवलेहोऽयं भक्षितः पलमात्र
या ११ यथा वह्निवत् तन्वाथ भुक्तो रोगा विनाशयत् रक्तपित्तं शीतपित्तमन्तपित्तमरोचकम् १२ वह्निमा
न्तथा दाहं नृणां प्रहरमेव च रक्ताऽर्शोऽपित्तथा हृदि पारादुरोगञ्च कामलम् १३ उपदंशं विमर्ष्य च
जीर्णञ्च विषमज्वरम् लेहोऽयं परपृथ्व्यो हं रोगो बलवर्धनः १४ क्लीबत्वनाशनश्चायममहान्वज्रिकराग्र
णी मृथयराजमुपाकः पक्वचूत रसोऽरोणः पादः स्याच्छुद्धस्वराऽकः पृतमर्द्धततो योज्ये चतुर्थ्यां शतानां
रम् १ तदर्द्धं मरिचं देयं तदर्द्धं पिप्पली शुभ्रा तोयं रषराऽसमं देयं सर्वमेकत्र कारयेत् २ प्रचेतुरास

येपात्रिकाद्वर्षाप्रचालयेत् चूर्णमेवाततोदद्यात्पात्रेपलचतुष्टयम् ३ ग्रंथिकमुक्तकंचवंधातन्यकं
 जीरकद्वयम् उटीभक्तेश्वरत्वक्तालीशञ्चपृथक्पृथक् ४ सिद्धसीतञ्चमधुनःप्रस्थंतत्सर्वमेकतः
 सन्नीयपिराडबद्धत्वाशुभेभारेडितिधापयेत् ५ भोजनादावऽदःखादेत्यलमात्रवमाराकः हृत्परोचक
 प्रत्युन्तश्वासकाशक्षतः क्षयम् ६ पीनसञ्चप्रतिश्यायंतीहाय रुदामयम् मूलापित्तस्त्रीपित्तञ्चतालु
 नाशस्वरामयम् ७ सर्वहर्त्तामरोगञ्चपारादुरोगञ्चकामलात् हृत्परोचकश्चिरःशुलमानाहमतिदारु
 राम् ८ कण्डुताशीतपित्तञ्चप्रनाशयतिवेगतः संसेव्यमेवजस्येत हृत्पित्तरुणायेते ९ धीरंसर्व
 उरणोपैतेशतायुष्यमनामयम् मृत्तगर्भाथवागारिष्यन्चगर्भोपद्यातिनी १० सापिसूते सुतंतद्वन्माराय २६
 शापरायनम् वन्ध्यापित्तमनेगर्भं हृत्पित्तसूरीभवेत् ११ उरज्ज्वलसंहृद्योमन्तवारणाविक्रमः गर

चेत्कन्दर्पदर्पाद्योरागम्वेगाकुलः स्त्रियः १२ शतम्वाथसहश्रस्वानयन्ताश्चसुखं पुमान् सदान्वभे
वज्रसेवाभवेन्मातुलविक्रमः १३ खराडावकतिमिशोक्तभार्गवस्ययमुवा वृष्यञ्चमेधमो पुष्पसर्व
पापप्रणाशनम् १४ ग्रहक्षयपिशाचाश्चअपस्मारप्रमुत्तमम् वल्यंरसायनंश्रेष्ठंश्रीखराडावकसं
शकम् १५ अथकामेश्वरमोदकः विमलसदितलपूर्णातिर्हरिरोपधोरित्रीहरितयवसनीलाद्यन्तवत्योऽति
शीताः घुमणिरपिकदाचिदुत्पथंवातिनोवाः कफपनविकारिस्पात्तश्चानूपदेसः १ प्रवतरविकरोधै
मुधराः संप्रतप्ताः पृथुलदलविहितापादपाकरटकाद्याः दिशिदिशि मृगानृजानिर्जलाभूतधात्रीदहतरून
रकोपिवातकृज्जातलोयम् २ मोहयस्मिन्नेपरित्यज्यनशीतंस्वेस्वकालेषु मृगनां प्रकाशमिच्छेच्चैः
पूर्वमुत्तेर्विभिन्नोदेजः प्रोक्तोऽसौतुसाधारणारव्यः ३ सम्यक्नास्तिमम्रकंकदुफलं कृष्टाऽथगन्धाः

२७

मृतामेथीमोचरसोविदारिमुशलीगोक्षरकंचैरम् · रत्नाकन्दशताब्जिभुजमुदामाघातिल्लाधान्यकंयष्टिना
 गवलाकजूरमदनजातीफलंसेन्धवम् ४ भार्गविकर्कटशृङ्गिभृङ्गकटुकजीरखयंचित्रकं चातुर्जित पुनर्नवा
 गजकराशोक्षाशठियासकम् · बीजम्भर्कटिशालमलीभवमिदं चूरां समंकल्पयचूरांशस्त्रिजयासिताः ६
 उणितामध्याज्यतोऽपिशिडनम् ५ कर्वाईगुटकाथकर्वमथवासेव्यासतासर्वदापेयंक्षीरघृतसुवीर्यकर
 रोस्तम्भेपयः कामिनाम् · रामावप्रकरम्यरन्चसुखदंरत्नङ्गनाशकंक्षीरोपुष्टिकरंक्षयक्षयकरह
 न्याः ६ ७ सर्वाभयम् ६ काशश्वासमहातिसारशामनम्मन्दान्निसन्दीपनंचाऽश्रांसिग्रहणीधमेहनिचय
 मेहारन्त्ररक्तपरातत् · नित्यानन्दकरंस्त्रिषोषकवितावाचावित्तालोद्भवधर्मज्ञसर्वगणम्महास्थिरमनिबालो २७
 चसन्नोत्सवम् ७ अभ्यासेननिहन्तिमृत्युपलितंकामेभ्वरोधत्तरात्सर्वेषांहितकारिणानिगादिनः श्री

नृत्यनाथेनसः श्रुतलक्षुकामेश्वरोमोदकः त्रिकटुत्रिफलाजान्तीफलपत्रीलवङ्गकम् त्वगेलाश्च
समंसर्वचूर्णाद्विजयाक्षिपेत् १ सर्वभ्योद्विगुणाश्वेतामिश्रयन्मधुनाज्यतः कर्षकर्वप्रमारात्तुगुटि
काःकोरयत्सुधीः २ प्रातःरवौद्विगुणदध्वास्त्रेनिशायां कामवृक्षये उग्धतान्मूलभाक्प्रश्चाद्विद्यस्तम्भःप्र
जायते ३ काशश्वासक्षयेमेहे पूजितचरलायनी लघुकामेश्वरस्त्रेयंगुटिगोरखनिर्मितम् ४ श्रुतमहा
कामेश्वरोमोदकः ककोलाहहदेलिकागजवलाघीरवरेन्दोर्वीबासावत्सकबीजवारणकलाविम्बोपकुत्सोवरा
म् बीजानीत्रिपुसत्रिकराटककरणाध्वरेडेक्षराराणां तथा मज्जानोवदरीविभीतकशिवाधानीपिबालोद्भवाः
१ तालीसंशिवकन्दलाऽमृतलतागात्रेरुकीबीजकंश्चनीधान्यकचित्रकंसलुलभंहीरसठीमेथिका दी
र्घाघर्वक्षभीथमेदसुमहामेदोवकाकोकिला तद्वदीरकवायसीनिगदिता वृद्धिस्तथात्रादिका २

शालूकद्वयराजीकावयपृथक्जीराजमोदाद्वयमवधिशोषमुशालिमोसिसवासीमिसीः जातिपत्रत्ववङ्गमर्क
 करभाः काश्मीरजंदाडिमंचातुर्जातकलोलिकाकुमुदिकाजापीकलंयष्टिका ३ शङ्खास्यास्त्वसवल्फल
 म्मदनकंभृङ्गाटभृष्टोषणंजङ्घपन्नकपुष्कराककदलीकन्धाभृङ्गन्धाशिलाः मारवाः लम्बिलिपीजवल्क
 लरसाभूलञ्चपोनर्नवकवीशम्बिनयासितार्द्धतुलया देवाथपुक्ताशका ४ रसरसकभुजङ्गास्तारतानी
 ज वङ्गागगननरनितारवेधमुरव्याभुध्वारा द्विगुणितसितमेतचूर्णगोतन्मिदध्यात्तदनुमधुहवि
 भ्यांवाश्रययेयंपयोनु ५ यक्ष्माणां ग्रहणीगदंगुदरुजामानाहृदाहोदरा न्युन्मादाऽ नलसाददीर्घकस
 नाऽ पक्ष्मारनेहाश्मरी शूलंश्वासमरोचकंज्वरसुरोरागं कृन्कामलौपाराडुत्तञ्च हलीमकञ्च जयतिष्ठा २८
 मानयन्तीनया ६ रेतक्षीरामलंक्करोतिमदनोन्मादेनमन्दानलंपत्तयागुर्वशमस्पर्शगशमनंउक्षिप्रदं